

Postrzeganie Unii Europejskiej i jej instytucji

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Poparcie dla członkostwa w Unii Europejskiej.....	1
Ocena suwerenności Polski w Unii Europejskiej	2
Ocena działalności głównych instytucji Unii Europejskiej.....	4
Unia Europejska a reforma sądownictwa w Polsce	7

Polityka Prawa i Sprawiedliwości na forum Unii Europejskiej, spór dotyczący reformy wymiaru sprawiedliwości w Polsce czy relokacji uchodźców wywołują niekiedy obawy, że mimo zdecydowanych zapewnień o poparciu dla członkostwa w UE rządząca partia w istocie narusza fundamenty społecznego poparcia dla przynależności naszego kraju do UE. W związku z tym w lutowym badaniu¹ po raz kolejny zapytaliśmy naszych respondentów o ich stosunek do członkostwa Polski w UE, do instytucji unijnych oraz o ocenę suwerenności Polski w UE, a także respektowania zaleceń i postanowień organów UE w kwestii zmian w sądownictwie.

POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA W UNII EUROPEJSKIEJ

Poziom poparcia dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej pozostaje bardzo wysoki. W lutowym badaniu aprobatę dla obecności Polski w UE wyraża 89% respondentów. Do przeciwników przynależności naszego kraju do UE zalicza się 7% ankietowanych.

TABELA 1

Stosunek do członkostwa Polski w UE	Wskazania respondentów według terminów badań																		
	2015		2016						2017				2018			2019			2020
	XI	II	IV	V	VI	VII	X	II	IV	VI	XII	I	IV	XI	II	III	IV	II	
	w procentach																		
Zwolennicy	84	81	85	83	83	84	84	85	88	88	85	87	88	87	88	91	91	89	
Przeciwnicy	10	10	9	9	9	11	10	10	8	9	8	10	8	7	8	5	5	7	
Niezdecydowani	6	9	6	8	8	5	6	5	4	3	7	3	4	6	4	4	4	4	

Zwolennicy członkostwa Polski w UE zdecydowanie dominują we wszystkich grupach społeczno-demograficznych oraz w elektoratach ugrupowań cieszących się obecnie największym poparciem społecznym.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (357) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 6–16 lutego 2020 roku na liczącej 958 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty*	Stosunek do członkostwa Polski w UE		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdecydowani
	w procentach		
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	98	1	1
Nowa Lewica (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna) + Lewica Razem	95	2	3
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, Kukiz'15, UED)	92	8	0
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	89	8	3
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	77	22	1

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

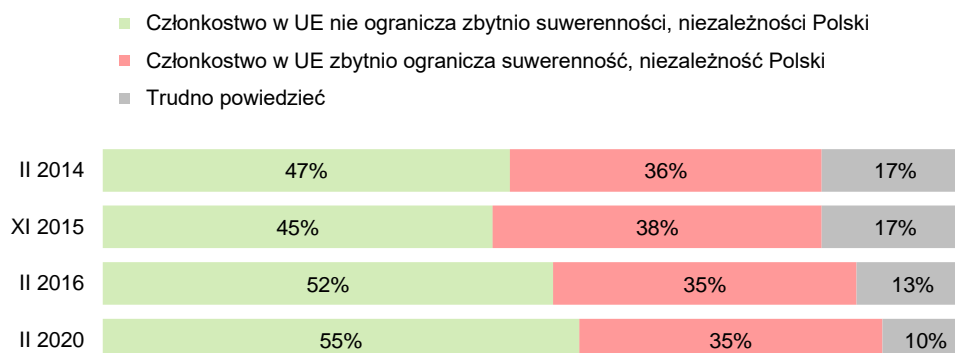
OCENA SUWERENNOŚCI POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

Możliwość kształtowania wspólnej polityki w UE wiąże się z przekazaniem organom unijnym części kompetencji państw narodowych. Zacieśnianie integracji oznacza zatem ograniczenie suwerenności państw członkowskich (czy też jej uwspólnienie) w wielu dziedzinach. Kwestia suwerenności państwowej powraca w ostatnich miesiącach m.in. w kontekście reformy wymiaru sprawiedliwości.

Polacy w większości (55%) nie mają poczucia, że członkostwo w UE w zbyt dużym stopniu ogranicza suwerenność Polski. Od lutego 2016 roku odsetek osób niedostrzegających nadmiernego uszczuplenia suwerenności naszego kraju zwiększył się o 3 punkty procentowe, zaś od listopada 2015 – aż o 10 punktów. Z opinią, że obecność w UE zbyt ogranicza niezależność Polski, zgadza się nieco więcej niż jedna trzecia badanych (35%), tyle samo ile cztery lata temu.

CBOS

RYS. 1. Z którym ze stwierdzeń się Pan(i) zgadza?

O ile przynależność Polski do UE jest powszechnie akceptowana, o tyle kwestia zakresu suwerenności we Wspólnocie budzi spore kontrowersje i jest różnie postrzegana w zależności od cech społeczno-demograficznych badanych. Przekonanie, że przynależność do UE nie wiąże się ze zbytym ograniczeniem suwerenności, stosunkowo często wrażają mieszkańcy miast liczących od 100 tys. do 500 tys. ludności (66%) lub większych (71%), osoby lepiej niż przeciętnie wykształcone i sytuowane: z wykształceniem średnim (62%) lub wyższym (64%), o miesięcznych dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 1800 zł (63%). Nadmierne ograniczenie suwerenności Polski częściej niż inni skłonni są dostrzegać mieszkańcy wsi (43%), badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym (44%), osoby o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 1800 zł (39%). Nie ma natomiast liniowej zależności między oceną suwerenności Polski w UE a wiekiem. Najbardziej jednoznaczne poglądy na ten temat mają ludzie młodzi: do 24. roku życia – trzy czwarte z nich uważa, że członkostwo w UE nie ogranicza zbytym niezależności Polski (szczególnie często pogląd ten wyrażają uczniowie i studenci – 83%). Co ciekawe, wśród ich nieco tylko starszych kolegów i koleżanek (mających od 25 do 34 lat) przekonanie o nadmiernym ograniczeniu suwerenności Polski w UE jest spotykane częściej niż we wszystkich pozostałych kohortach wiekowych (45%).

Opinie w tej kwestii wiążą się z orientacją polityczną i – szerzej – światopoglądową. Przekonanie o zbytym ograniczeniu suwerenności Polski w Unii Europejskiej wyraża połowa respondentów identyfikujących się z prawicą (50%), podczas gdy większość badanych określających swoje poglądy polityczne jako lewicowe (79%) lub centrowe (60%) uważa, że członkostwo w UE nie wiąże się z nadmiernym uszczupleniem niezależności naszego kraju. Pogląd ten jest tym częstszy, im rzadszy udział w praktykach religijnych.

Zróznicowanie opinii w tej kwestii w zależności od orientacji politycznej znajduje odzwierciedlenie w poglądach elektoratów. O zbytym ograniczeniu suwerenności Polski w UE najczęściej mówią wyborcy Prawa i Sprawiedliwości oraz Konfederacji. Zwolennicy Koalicji Obywatelskiej oraz Lewicy w zdecydowanej większości są zdania, że członkostwo w UE nie ogranicza zbytym niezależności Polski. Pogląd ten przeważa także w elektoracie PSL – Koalicji Polskiej.

TABELA 3

Potencjalne elektoraty*	Z którym ze stwierdzeń się Pan(i) zgadza?		
	Członkostwo w UE zbytym ogranicza suwerenność, niezależność Polski	Członkostwo w UE nie ogranicza zbytym suwerenności, niezależności Polski	Trudno powiedzieć
w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	55	35	10
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	52	37	11
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, Kukiz'15, UED)	41	57	2
Nowa Lewica (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna) + Lewica Razem	17	81	2
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	10	89	1

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

OCENA DZIAŁALNOŚCI GŁÓWNYCH INSTYTUCJI UNII EUROPEJSKIEJ

Ogromna większość Polaków słyszała o głównych instytucjach wspólnotowych: Parlamencie Europejskim i Komisji Europejskiej (po 93%). Tylko niewiele mniej osób (ogółem 90%) zetknęło się z informacjami na temat Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Mimo że znajomość wymienionych instytucji unijnych jest dość powszechna, wiedza o ich funkcjonowaniu jest z reguły niewielka. Stosunkowo najwięcej osób (30%) deklaruje, że sporo wie o Parlamencie Europejskim, nieco mniej ocenia, że ma dużą wiedzę o Komisji Europejskiej (27%) i TSUE (26%).

TABELA 4

Proszę powiedzieć, czy słyszał(a) Pan(i) o:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	III 2003*	IX 2005	III 2009	IV 2013	II 2016	II 2020
	w procentach					
- Parlament Europejski						
Słyszał(a)m i sporo o nim wiem	23	25	14	21	34	30
Słyszał(a)m, ale niewiele o nim wiem	55	62	75	69	59	63
Nie słyszał(a)m o nim	22	13	11	10	7	7
- Komisji Europejskiej						
Słyszał(a)m i sporo o niej wiem	23	21	11	19	30	27
Słyszał(a)m, ale niewiele o niej wiem	54	62	74	68	62	66
Nie słyszał(a)m o niej	23	17	15	13	8	7
- Trybunał Sprawiedliwości UE						
Słyszał(a)m i sporo o nim wiem	-	-	-	-	-	26
Słyszał(a)m, ale niewiele o nim wiem	-	-	-	-	-	64
Nie słyszał(a)m o nim	-	-	-	-	-	10

* Dane Instytutu Spraw Publicznych

Znajomość instytucji unijnych zależy od zainteresowania polityką. Z im większą uwagą badani śledzą wydarzenia polityczne, tym częściej twierdzą, że mają wiedzę o działalności tych instytucji. Osoby określające swoje zainteresowanie polityką jako duże lub bardzo duże w większości deklarują, że sporo wiedzą o funkcjonowaniu Parlamentu Europejskiego (72%) i Komisji Europejskiej (58%) oraz TSUE (69%). Znacznie słabiej zorientowani w działalności instytucji unijnych są badani średnio lub w niewielkim stopniu zainteresowani polityką i – przede wszystkim – ci, którzy w ogóle się nią nie interesują (26% z nich nie słyszało o PE, 24% o KE, a 32% o TSUE).

Spośród cech społeczno-demograficznych wiedzę o instytucjach unijnych różnicuje przede wszystkim wykształcenie. Im jest ono wyższe, tym częściej badani deklarują wiedzę o funkcjonowaniu instytucji unijnych. Ponadto lepszą orientację w tej kwestii mają mężczyźni niż kobiety.

Większość osób, które słyszały o poszczególnych instytucjach UE, dobrze ocenia ich działanie. W przypadku każdej z nich odsetek opinii pozytywnych jest mniej więcej trzykrotnie większy niż ocen negatywnych i wynosi od 56% do 61% (zob. tabele aneksowe 3–5).

W ostatnich latach oceny funkcjonowania Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej znacząco się poprawiły. W ciągu ostatnich czterech lat odsetek osób z aprobatą wypowiadających się o działalności PE wzrósł o 10 punktów procentowych, a w ciągu ostatnich siedmiu lat łącznie

o 13 punktów. Z kolei odsetek zadowolonych z funkcjonowania KE od 2016 roku zwiększył się o 9 punktów, a od 2013 – łącznie o 13 punktów procentowych.

TABELA 5

Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenił(a)by Pan(i) działalność Parlamentu Europejskiego?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	III '03*	IX '05	III '09	IV '13	II '16	II '20
	w procentach					
Dobrze	57	57	63	48	51	61
Źle	7	14	13	22	22	19
Trudno powiedzieć	36	29	24	30	27	20

* Dane ISP

TABELA 6

Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenił(a)by Pan(i) działalność Komisji Europejskiej?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	III '03*	IX '05	III '09	IV '13	II '16	II '20
	w procentach					
Dobrze	56	53	58	46	50	59
Źle	6	11	13	19	20	19
Trudno powiedzieć	38	36	29	35	30	22

* Dane ISP

TABELA 7

Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenił(a)by Pan(i) działalność Trybunału Sprawiedliwości UE?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	II '20	
	w procentach	
Dobrze	56	
Źle	19	
Trudno powiedzieć	25	

* Dane ISP

Opinie o działalności instytucji unijnych są w dużej mierze uwarunkowane orientacją polityczną. Działania instytucji Parlamentu Europejskiego, Komisji Europejskiej oraz TSUE najlepiej oceniają osoby deklarujące lewicowe poglądy polityczne (odpowiednio 85%, 87% i 83%). Opinie badanych identyfikujących się z prawicą o funkcjonowaniu instytucji unijnych są podzielone, choć nieco częściej pozytywne niż negatywne. Działalność Parlamentu Europejskiego dobrze ocenia 47% z nich, źle – 36%. Działania Komisji Europejskiej aprobuje 44% z nich, krytykuje – 38%. Podobnie układają się oceny pracy TSUE – pozytywnie ocenia je 41% osób o poglądach prawicowych, negatywnie niewiele mniej, bo 38%.

Biorąc pod uwagę stosunek do tych instytucji unijnych, elektoraty można podzielić na dwie grupy: w zdecydowanej większości zadowolonych z ich funkcjonowania zadeklarowanych wyborców Lewicy, Koalicji Obywatelskiej oraz PSL – Koalicji Polskiej oraz bardziej podzielonych w opiniach na ich temat zwolenników PiS oraz Konfederacji (zob. tabele 8, 9, 10).

TABELA 8

Potencjalne elektoraty*	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenił(a)by Pan(i) działalność Parlamentu Europejskiego?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowa Lewica (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna) + Lewica Razem	89	5	6
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	87	3	10
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, Kukiz'15, UED)	81	8	11
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	46	32	22
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	35	39	26

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

TABELA 9

Potencjalne elektoraty*	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenił(a)by Pan(i) działalność Komisji Europejskiej?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowa Lewica (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna) + Lewica Razem	94	1	5
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	87	2	11
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, Kukiz'15, UED)	75	8	17
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	41	36	23
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	33	33	34

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

TABELA 10

Potencjalne elektoraty*	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenił(a)by Pan(i) działalność Trybunału Sprawiedliwości UE ?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowa Lewica (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna) + Lewica Razem	88	4	8
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	85	2	13
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, Kukiz'15, UED)	75	9	16
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	38	32	30
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	36	37	27

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

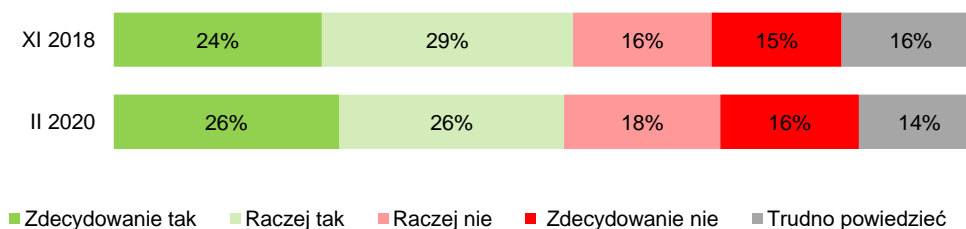
UNIA EUROPEJSKA A REFORMA SĄDOWNICTWA W POLSCE

20 grudnia 2017 roku Komisja Europejska uruchomiła wobec Polski procedurę z artykułu 7 Traktatu o Unii Europejskiej. W jej ramach KE oczekuje od Polski m.in. rezygnacji z części zmian w sądownictwie, mogą one bowiem – jej zdaniem – zagrażać praworządności w naszym kraju. Jak dotychczas Rada UE nie zdecydowała się jednak na stwierdzenie ryzyka poważnego naruszenia przez Polskę wartości unijnych. Wobec braku skutków procedury z art. 7 TUE sporne kwestie dotyczące zmian w wymiarze sprawiedliwości są przedkładane do rozstrzygnięcia Trybunałowi Sprawiedliwości UE. W 2018 roku KE zaskarżyła przed TSUE przepisy dotyczące wieku przejścia w stan spoczynku sędziów SN i sędziów sądów powszechnych. W efekcie Polska zmieniła zakwestionowane przez KE przepisy. Z kolei w skardze wniesionej w październiku 2019 roku KE kwestionuje m.in. niezależność i bezstronność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, a także przepisy dotyczące postępowań dyscyplinarnych.

Polacy od początku byli podzieleni w opiniach o tym, czy nasz kraj powinien uwzględnić stanowisko organów UE dotyczące wycofania się Polski z części zmian w sądownictwie. W styczniu 2018 roku 44% badanych uznało, że Polska powinna spełnić oczekiwania Komisji Europejskiej w tym względzie, niewiele mniej osób (41%) było jednak przeciwnego zdania. W kwietniu 2018 roku ustępstwa wobec KE popierało ogółem 45% badanych, 34% było im przeciwnych. Kilka miesięcy później, w listopadzie tego samego roku, kiedy w związku z zaangażowaniem TSUE pytaliśmy już nie tylko o zalecenia KE, ale też ogólnie o postanowienia organów UE dotyczące zmian w wymiarze sprawiedliwości, za uwzględnianiem ich decyzji opowiadało się już 53% badanych, przeciw było 31%. Obecnie rozkład opinii w tej kwestii niewiele się zmienił. Ogółem 52% ankietowanych uważa, że Polska powinna brać pod uwagę zalecenia i postanowienia instytucji Unii Europejskiej dotyczące reformy sądownictwa. Przeciwnego zdania jest 34% badanych (o 3 punkty procentowe więcej niż poprzednio).

CBOS

RYS. 2. Unia Europejska ma zastrzeżenia dotyczące reformy sądownictwa w Polsce.
Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna uwzględnić zalecenia i postanowienia organów Unii Europejskiej dotyczące reformy sądownictwa czy też nie?

Opinie w tej kwestii są mocno skorelowane ze stosunkiem do reformy sądownictwa w Polsce. Jej zwolennicy w większości niechętnie reagują na postulaty uwzględnienia zaleceń i decyzji organów unijnych dotyczących reformy wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Przeciwnicy zmian raczej nie mają wątpliwości, że należy respektować oczekiwania i postanowienia instytucji unijnych w tej kwestii. Osoby mające niejednoznaczny stosunek do zmian w wymiarze sprawiedliwości – częściowo je popierające, a częściowo im przeciwne – przychylają się raczej do stanowiska, że należy przestrzegać zaleceń i decyzji organów unijnych.

TABELA 11

Czy, ogólnie rzecz biorąc, popiera Pan(i) zmiany w wymiarze sprawiedliwości wprowadzone przez rządy PiS w poprzedniej i obecnej kadencji, czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?	Unia Europejska ma zastrzeżenia dotyczące reformy sądownictwa w Polsce. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna uwzględnić zalecenia i postanowienia organów Unii Europejskiej dotyczące reformy sądownictwa czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Popieram	19	72	9
Częściowo popieram, częściowo jestem im przeciwny(a)	53	32	16
Jestem im przeciwny(a)	91	5	4
Trudno powiedzieć	31	18	51

Opinie na ten temat wiążą się ściśle także z oceną suwerenności Polski w Unii Europejskiej. Osoby, które uważają, że nie należy uwzględniać zaleceń i postanowień organów unijnych, często mają poczucie, że członkostwo w UE nadmiernie ogranicza niezależności Polski. Przekonania tego nie podziela zdecydowana większość uważających, że należy respektować zalecenia i decyzje organów Unii.

TABELA 12

Unia Europejska ma zastrzeżenia dotyczące reformy sądownictwa w Polsce. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna uwzględnić zalecenia i postanowienia organów Unii Europejskiej dotyczące reformy sądownictwa czy też nie?	Z którym ze stwierdzeń się Pan(i) zgadza?		
	Członkostwo w UE zbyt ogranicza suwerenność, niezależność Polski	Członkostwo w UE nie ogranicza zbyt suwerenności, niezależności Polski	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	17	77	6
Nie	65	28	8
Trudno powiedzieć	26	35	39

Przekonanie, że Polska powinna uwzględniać zalecenia i decyzje instytucji unijnych, częściej niż przeciętnie wyrażają mieszkańcy dużych miast – liczących od 100 tys. do 500 tys. ludności (65%) lub więcej (70%), osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (64% badanych z wykształceniem wyższym, 67% dysponujących miesięcznie co najmniej sumą 2500 zł na osobę w gospodarstwie domowym) oraz ludzie młodzi, do 24 roku życia (64%). Przeciwnego zdania stosunkowo często są mieszkańcy wsi (42%), respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym (46%), osoby starsze – w wieku 65+ (42%).

Stanowisko w tej kwestii wyraźnie różnicuje orientacja polityczna i – szerzej – światopoglądowa. O ile badani identyfikujący się z lewicą i politycznym centrum popierają uwzględnianie zaleceń i postanowień organów unijnych (odpowiednio 83% i 63% z nich), o tyle wśród osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne dominuje sprzeciw wobec ustępstw (62%). Przeciwna wycofaniu się z części zmian w sądownictwie jest także większość osób najbardziej religijnych – kilka razy w tygodniu uczestniczących w praktykach religijnych (69%) – zob. tabelę aneksową 6.

Za uwzględnieniem zaleceń i decyzji organów UE dość jednoznacznie opowiadają się wyborcy Koalicji Obywatelskiej, Lewicy oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej. Sprzeciw przeważa w elektoratach Prawa i Sprawiedliwości oraz Konfederacji.

TABELA 13

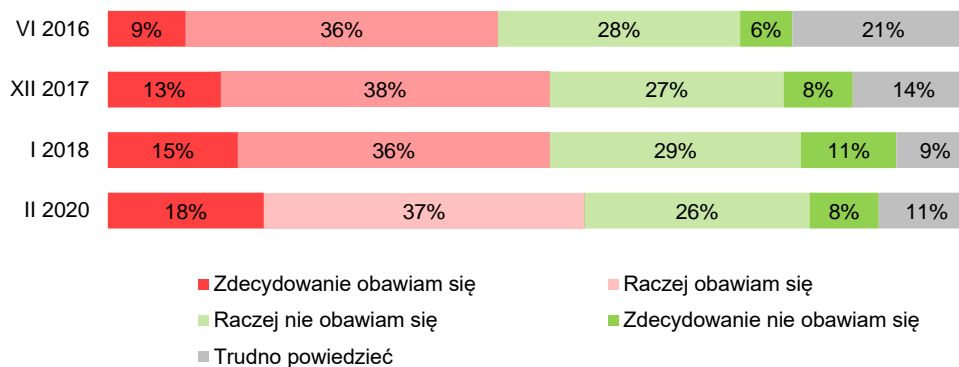
Potencjalne elektoraty*	Unia Europejska ma zastrzeżenia dotyczące reformy sądownictwa w Polsce. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna uwzględniać zalecenia i postanowienia organów Unii Europejskiej dotyczące reformy sądownictwa czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	93	6	1
Nowa Lewica (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna) + Lewica Razem	88	11	1
Polskie Stronnictwo Ludowe - Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, Kukiz'15, UED)	81	17	2
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	38	52	10
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	24	64	12

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Stwierdzenie przez organy unijne nieprzestrzegania wartości unijnych może wiązać się z różnego rodzaju sankcjami. Zgodnie z procedurą z art. 7. stwierdzenie przez Radę Europejską poważnego i stałego naruszenia wartości UE może prowadzić do zawieszenia niektórych praw przysługujących państwom członkowskim, w tym prawa do głosowania przedstawiciela rządu tego państwa w Radzie UE. Nieprzestrzeganie wyroków TSUE może natomiast grozić karami finansowymi. Ponadto mówi się o podjęciu prac nad stworzeniem mechanizmu wiążącego otrzymywanie pieniędzy z funduszy unijnych z oceną stanu praworządności w danym kraju.

Obawy dotyczące wprowadzenia jakiegoś rodzaju sankcji wobec Polski są obecnie wyrażane nieco częściej niż w latach ubiegłych. Deklaruje je ogółem 55% badanych (o 4 punkty procentowe więcej niż w 2018 roku i 10 punktów więcej niż w roku 2016).

RYS. 3. Czy obawia się Pan(i), że nieuwzględnienie opinii i oczekiwań Unii Europejskiej* kierowanych pod adresem Polski może spowodować wprowadzenie jakichś sankcji przeciwko Polsce, czy też się Pan(i) tego nie obawia?

*W 2016 roku pytaliśmy o nieuwzględnienie opinii i oczekiwań Komisji Europejskiej

Sankcji obawiają się przede wszystkim osoby popierające uwzględnienie zastrzeżeń i decyzji organów UE dotyczących wymiaru sprawiedliwości w Polsce (71%), ale także spora część przeciwników ustępstw (42%).

Obawy takie częściej niż przeciętnie wyrażają osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (64% badanych z wyższym wykształceniem, 70% respondentów o miesięcznych dochodach *per capita* od 2500 zł wzwyż). Ponadto częściej podzielają je mieszkańcy średnich i dużych miast (od 62% do 66% w zależności ich od wielkości) niż mieszkańcy wsi (46%).

Przekonania w tej kwestii różnicuje jednak przede wszystkim orientacja polityczna. Groźbę sankcji dostrzegają głównie badani utożsamiający się z lewicą (75%) i centrum (65%), zdecydowanie rzadziej respondenci deklarujący prawicowe poglądy polityczne (43%).

W potencjalnych elektoratach wprowadzenia sankcji przeciwko Polsce obawiają się przede wszystkim wyborcy Koalicji Obywatelskiej, Lewicy oraz PSL – Koalicji Polskiej, ale także większość sympatyków Konfederacji. Wśród zwolenników partii rządzącej obawy takie deklaruje dwie piąte.

TABELA 14

Potencjalne elektoraty*	Czy obawia się Pan(i), że nieuwzględnienie opinii i oczekiwań Unii Europejskiej kierowanych pod adresem Polski może spowodować wprowadzenie jakichś sankcji przeciwko Polsce, czy też się Pan(i) tego nie obawia?		
	Obawiam się	Nie obawiam się	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	82	15	3
Nowa Lewica (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna) + Lewica Razem	80	16	4
Polskie Stronnictwo Ludowe - Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, Kukiz'15, UED)	79	21	0
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	61	39	0
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	40	50	10

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Polacy powszechnie popierają przynależność naszego kraju do Unii Europejskiej. W ostatnich latach przybyło osób, które uważają, że członkostwo w UE nie ogranicza nadmiernie suwerenności Polski. W tym samym czasie poprawiła się także ocena działalności instytucji unijnych. Przeważająca część osób jest zadowolona z działalności Parlamentu Europejskiego, Komisji Europejskiej oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wyniki badań CBOS pokazują, że w sporze dotyczącym zmian w polskim wymiarze sprawiedliwości Unia Europejska cieszy się względnie dużym autorytetem². Wynika to prawdopodobnie z dość ostrożnej polityki organów Unii, która stawia raczej na dialog niż na konfrontację. Ponad połowa badanych oczekuje zatem, że Polska będzie uwzględniać zalecenia i decyzje organów unijnych w kwestii zmian w sądownictwie. Wydaje się, że uruchomienie procedury sądowej wobec Polski i zaangażowanie autorytetu TSUE sprzyja tego rodzaju reakcjom. Niezależnie od tego, co trzecia osoba, w tym szczególnie wielu zwolenników Prawa i Sprawiedliwości, uważa, że Polska nie powinna uwzględniać zaleceń i decyzji organów unijnych w kwestii zmian w wymiarze sprawiedliwości.

Opracowała

Beata Roguska

² Por. komunikat CBOS „Polacy o zmianach w sądownictwie”, luty 2020 (oprac. B. Roguska).